

**СРЂАН ШЉУКИЋ\***  
**МАРИЦА ШЉУКИЋ**  
Филозофски факултет  
Место

УДК 314.15:316.48  
Монографска студија  
Примљен: 15.08.2017  
Одобрен: 05.09.2017  
Страна: 195-206

## **МИГРАНТСКА КРИЗА И ДРУШТВЕНИ СУКОБИ\*\***

**Сажетак:** Део разлога због којег је мигрантска криза догађај (процес) о којем говоре медији, научници, политичари, али и „обични“ људи, лежи у томе што је та криза праћена (и изазвана) низом друштвених сукоба. Наша намера у овом раду је врло скромна: желимо да „излистамо“ друштвене сукобе повезане са мигрантском кризом (без намере да та листа буде исцрпна), као и да наведемо неколико битних социолошких увида о друштвеним сукобима који треба да буду почетна тачка будућих истраживања сукоба везаних за мигрантску кризу. Посебно напомињемо да је ваљано разумевање сукоба неопходан предуслов њиховог решавања.

**Кључне речи:** друштвени сукоби, мигрантска криза, решавање сукоба, социологија сукоба

Повезаност миграција (под којима ми овде подразумевамо механичко кретање становништва) са друштвеним сукобима јесте нешто за шта је, без икаквих проблема, могуће наћи готово безброј примера у историји. Сукоби су претходили миграционим таласима, пратили их, али и следили; померања људских популација различитих величина редовно су била у тесној вези са сукобљавањима. Неки су народи мигрирали више, неки мање. Уколико погледамо историју српског народа, лако ћемо увидети да њу, између осталог, чине бројне, често масовне сеобе, скоро увек повезане са сукобима, поглавито ратним. Споменимо само, за ову прилику, Велику сеобу из године 1690, које не би било без рата између Аустрије и Турске. Ни наша најновија историја, која се одвијала пред очима неких од нас, није из овога била изузета: сетимо се великих миграционих таласа из 1995. и 1999. године, који су уследили као последица ратних сукоба.

Садашња мигрантска криза у Европи и њеном окружењу свакако није изузетак када се ради о повезаности сукоба и миграција. Наш циљ у овом раду

---

\* [srdjan.sljukic@ff.uns.ac.rs](mailto:srdjan.sljukic@ff.uns.ac.rs)

\*\* Овај рад је део активности на пројекту бр. 179053, који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Владе Републике Србије.

јесте да покушамо да анализирамо везу између друштвених сукоба и мигрантске кризе и то тако што ћемо покушати да препознамо сукобе који ову кризу прате, као и актере и основне карактеристике тих сукоба. Затим ћемо навести неколико социолошких увида о друштвеним сукобима, увида које сматрамо битним и који треба да буду почетна тачка некаквих будућих истраживања проблема односа сукоба и мигрантске кризе. Ово чинимо због тога што сматрамо да социологија која се бави сукобима (социологија сукоба) може да допринесе објашњењу проблема о којем је реч, без обзира на што су миграције до сада углавном биле предмет истраживања демографије и економије (Castles, 2003). Решење мигрантске кризе свакако зависи и од решавања сукоба који су са њом повезани, а тога не може бити без ваљаног разумевања друштвене суштине тих сукоба. Наравно, социолошки увиди нису довољни за целовито сагледавање овог проблема, већ треба да чине део неопходног интердисциплинарног мозаика.

### Сукоби као узрок, пратилац и последица мигрантске кризе

Друштвене сукобе везане за мигрантску кризу могли бисмо поделити на оне који је узрокују (при чему не желимо да тврдимо да су сукоби једини узрок мигрантске кризе – у друштву је ствар обично много сложенија, тј. једна појава има читав низ узрока), затим оне који је прате и, коначно, оне које можемо сматрати њеним последицама. Пре него што наведемо групе сукоба повезаних са мигрантском кризом, даћемо неколико основних статистичких података о кризи о којој је реч.

Иако у нашем раду мигрантима сматрамо све учеснике миграција као механичког кретања становништва, за потребе разумевања података које ћемо изложити потребно је да направимо разлику између појмова *избеглица*, *азилант* и *мигрант*. Према конвенцији ОУН из 1954. године, *избеглицом* се сматра онај који је побегао од сукоба или прогона (услед припадности одређеној раси, вероисповести, националности или одређеној друштвеној или политичкој групи) и тражи уточиште у некој другој земљи. *Тражилац азила* је неко ко је поднео захтев за азил у некој другој земљи (у односу на своје држављанство) и чека одлуку надлежних органа; ако молба те особе буде одбијена, она мора да напусти дату земљу или бива протерана. *Мигрантом* сматра неко ко свесно доноси одлуку да напусти своју земљу у потрази за економским бенефитима и бољим животом; то је питање избора, а не живота или смрти. Коначно, постоје и *илегални мигранти*, тј. они који немају правни статус у земљи транзита или земљи-домаћину, јер им је истекла виза, или су у дату земљу ушли на нелегалан начин, или су прекршили неке од прописа везаних за улазак и боравак у тој земљи (Cenderello et al, 2016). Наравно, у демографском и социолошком смислу, све ове категорије јесу мигранти, као учесници миграција. Званична статистика не може да обухвати све мигранте, већ само оне који су на овај или онај начин регистровани.

Табела 1. *Тражиоци азила у 28 земаља-чланица ЕУ 2010-2015.*

| Година                      | 2010.   | 2011.   | 2012.   | 2013.   | 2014.   | 2015.     |
|-----------------------------|---------|---------|---------|---------|---------|-----------|
| Укупан број тражилаца азила | 259.395 | 309.050 | 335.295 | 431.090 | 626.960 | 1.117.330 |

Извор: *Cenderello et al, 2016.*

Из Табеле 1. видимо како је број тражилаца азила у 28 земаља-чланица ЕУ непрекидно растао у наведеном шестогодишњем периоду. У периоду 2010-2014. он се више него удвостручио, да би се, за само годину дана, удвостручио још једном, што је однос година 2016. и 2010. повећало на више од пет према један (односно на укупан пораст већи од 500%).

На врхунцу мигрантске кризе (прва половина 2015. године) највећи број тражилаца азила регистрован је у Немачкој, скоро једна трећина од укупног броја (31%), а затим у Мађарској (14%), САД (11%), Турској (9%), Француској (6%), Италији (6%), Аустрији (5%), Шведској (5%) и Уједињеном краљевству (3%). У односу на 2014. годину значајно је порастао удео Немачке и Мађарске, на рачун удела свих осталих; изузетак је била Турска, чији је удео остао непромењен (OECD, 2015). У периоду од јануара до маја 2015. године 50.000 миграната покушало је илегално да пређе српско-мађарску границу, што је било повећање од 880% у односу на претходну годину (Matthee, 2015).

За наш проблем свакако су најважнији подаци о пореклу тражилаца азила, тј. миграната. У првој половини 2015. године највише тражилаца азила било је пореклом из Сирије (14%), Србије (са Косова и Метохије; 14%), Авганистана (11%), Ирака (10%), Албаније (5%), Еритреје (4%), Пакистана (3%), Сомалије (2%) и Нигерије (2%; OECD, 2015). Са изузетком Албаније, где нема отвореног унутрашњег или спољашњег сукоба и донекле Косова и Метохије, где је делу замрзнут сукоб (што заједно чини нешто мање од петине од укупног броја миграната), све остале земље порекла миграната увучене су у неки сукоб, често врло дуготрајан и са великим бројем актера: у Нигерији сукоб владе и побуњеничке групе Боко Харам трају од 2009. године; у Сомалији је грађански рат започео осамдесетих година прошлог века и још није завршен; Еритреја је у сукобу (иако тренутно не у рату) са Етиопијом и Џибутијем, а има удела и у рату у Сомалији; Пакистан има нерешен спор са Индијом око Кашмира, удео у сукобу у Авганистану, као и проблеме везане за друге облике насиља, укључујући тероризам; у Авганистану друштвене стабилности нема већ деценијама, а од 2001. сукоби не престају; у Ираку сукоби нису прекинати од времена америчке окупације, 2003. године.

Најсложенији је, свакако, сукоб у Сирији. Такозвано „Арапско пролеће“, које је заправо представљало рушење режима у једном броју блискоисточних и северноафричких земаља, није успело у овој арапској земљи, па је опозиција 2011. покренула оружану побуну против владе, која и данас траје. Ситуацију знатно усложњава војно присуство такозване „Исламске државе“, али и многих других заинтересованих актера попут Турске и Ирана. У овом сукобу

значајну улогу имају и велике силе, као што су САД и Руска федерација, затим Израел и неке европске земље. Велики број актера чини овај сукоб веома сложеним. Једна од последица сиријској сукоба јесте велики број избеглица, којих је највише у Турској (више од два и по милиона) и Либану (више од милион). Од почетка рата у Сирији до новембра 2015. године у Европи је азил затражило 813.599 Сиријаца (ЕЧНО Factsheet, 2016).

Премда се може говорити и о томе како у савременим миграцијама велики удео има глобализација, која мења и унификује вредносне системе и обим и структуру потреба широм планете, истовремено не пружајући свима легална и легитимна средства задовољавања произведених потреба, нити испуњавања интериоризованих циљева, тешко би било оспорити тврдњу да су друштвени сукоби један од узрока савремене мигрантске кризе. Сукоби који већ годинама потресају делове Азије и Африке „потерали“ су велики број људи да сигурност потраже у Европи, пре свега западној. Ратни сукоби (грађански и међународни), између осталог и *proxu* ратови као последица и средство геополитичког „надигравања“ великих сила морају овде бити озбиљно узети у разматрање и бити виђени као *прва група друштвених сукоба повезаних са мигрантском кризом*.

Чињеница да су сукоби главни узрок присилних миграција које се крећу ка Европи и другим развијеним деловима света препозната је и пре садашње мигрантске кризе. Тако Е. Нојмајер (Neumaier, 2005) наводи (позивајући се на истраживања вршена средином последње деценије двадесетог и почетком прве деценије двадесет и првог века) да унутрашње сукобе треба сматрати главним узроком миграција. Грађански ратови (у облику етничког сукоба или неки други), удружени са спољном интервенцијом, главни су фактор који покреће велике групе људи и води их у избеглиштво. Иста истраживања напомињу да облик политичког режима (аутократија/демократија) нема утицаја на присилне миграције, али да промена режима још како има.

Сам ток мигрантских „река“ праћен је бројним сукобима и страдањима, од границе до границе. Велики број миграната изгуби живот на самом путу, нарочито на рути која води преко Средоземног мора. Лоша пловила, необучене посаде, претрпани бродови и буре узроковали су у последњих петнаест година дављење око 22.000 људи. Само 2014. године, од више од 250.000 људи који су покушали да пређу Средоземно море, умрло је преко три и по хиљаде (3.702); до августа 2015. на тој рути живот је изгубило 2.373 људи (Trocaine, 2015). Мигранти са једне стране, полиција (у неким случајевима и војска) држава на њиховом путу са друге – о томе дневно читамо у медијима. Понекад у овим сукобима учешће узима и домицилно становништво. Задржавања, логори, покушаји насилног преласка границе и сл. део су ових догађања које можемо сматрати *другом групом сукоба повезаних са мигрантском кризом*. Након трагедије код Лампедузе, када је у октобру 2013. страдало 366 миграната, ЕУ је кроз операцију *Mare Nostrum* финансирали италијанске спасилачке патроле, што је спасло многе животе. Након процене да овакве мере само охрабрују мигранте да се одваже на пут преко мора, ЕУ је 2015. разматрала војну акцију у којој би бродови коју кријумчаре мигранте били потапани, а кријумчари ха-

пшени (Trocaire, 2015). Прошле су године НАТО бродови патролирали у Егејском мору, враћајући бродове са избеглицама у Турску ("Newsweek Србија", 28.10.2016). Недавно је аустријски министар спољних послова Себастијан Курц изјавио да медитеранска рута (која је постала главна мигрантска рута након споразума ЕУ и Турске 2016. године) мора бити затворена и да се мигранти не смеју охрабровати акцијама које шаљу поруку да „спасавање осигурава карту за Европу“ („Вечерње Новости“, 08.08.2017а).

На копну, најпознатији је свакако случај подизања заштитне оградe на мађарским јужним границама 2015. године (Мађарска није била једина земља која се одлучила на овакву меру). Већ наредне, 2016. године, Мађарска је најавила подизање новог зида, за случај да се политика Турске према питању миграната промени („Kurir“, 26.08.2016). Сукоби између полиције и миграната нису ретки, а један од њих био је и онај у близини грчко-македонске границе, када је у месту Идомени грчка полиција бацила сузавац на мигранте који су блокирали железничку пругу и покушали да један од вагона гурну на кордон полиције („Политика“, 18.05.2016). За разлику од раније политике (нарочито када се ради о ЕУ), границе се поново милитаризују (Parkes, 2015).

*Трећу групу сукоба који су у вези са мигрантском кризом чине сукоби у којима сами мигранти не учествују на директан начин.* Овде су главни актери владе, а сукоби се воде међу земљама дестинације и транзиције, али и између наднационалних тела (као што је Европска комисија) и влада појединих земаља. Миграције не чине само главни предмет спора, већ некада представљају и средство у споровима између влада. Настојећи да ограниче миграционе токове на правцу неразвијени – развијени свет, западне земље су у последњих четврт века покушавале да у контролу миграција увуку велики број земаља. Тако је дошло до појаве назване „оружје масовних миграција“, која се најпре везивала превасходно за Либију. За време Гадафија, ова је земља успела да постигне споразуме са Италијом, користећи мигранте као претњу. У условима савремене мигрантске кризе мигранти представљају полугу моћи у рукама Турске, на чијој територији се налази скоро три милиона избеглица из Сирије, од којих највећи број има жељу да се докопа развијених европских земаља (Parkes, 2015). Споразум између ЕУ и Турске, којим је 2016. године смањен прилив миграната, није „вечан“ и Турска може у сваком моменту мигранте на својој територији искористити како би поново отворила спор и постигла за себе боље услове.

У јавности су доста пажње привукли (и још увек привлаче) спорови међу земљама ЕУ, као и између Европске комисије и влада појединих земаља ЕУ око политике према миграцијама. Питање квота насељавања миграната, тачније њихове прерасподеле међу земљама-чланицама ЕУ, нарочито се заоштрило 2015. и 2016. године. Чешки министар унутрашњих послова саопштио да је од своје владе добио мандат да одбије разговор о квотама са Европском комисијом, док је председник чешке владе изјавио да ће његова земља, ако буде прегласана, тужити ЕУ суду, што је Словачка већ учинила („Нова српска политичка мисао“, 18.05.2016). Осим питања трошкова, источноевропске земље-чланице ЕУ као главни аргумент наводе будуће проблеме са интеграцијом

миграната /ако су у питању муслимани) и изражавају спремност да приме искључиво хришћане, како би се очувала културна хомогеност (Mathee, 2015). У својој божићној поруци децембра 2016. чешки председник Милош Земан је рекао да одбија да прихвати муслиманске мигранте и критиковао вођство ЕУ као „немоћно и бирократско“. „Примити муслиманске мигранте, тешке за интеграцију на нашој територији, значило би створити културну мешавину која би пак могла довести до евентуалних терористичких напада“ („Вечерње Новости“, 26.12.2016).

Коначно, у *четврту групу сукоба повезаних са мигрантском кризом* сврставамо проблеме са тероризмом у земљама дестинације, као и политичке сукобе унутар политичких система појединих држава-чланица ЕУ по питању односа према мигрантској кризи. Овде спадају и сукоби који су тек у зачетку, али којих ће вероватно бити: мислимо на сукобе између домицилне популације у земљама транзиције и дестинације и миграната.

Ови су сукоби заправо врло тесно испреплетени, јер се тероризам и проблеми интеграције рефлектују кроз политички систем. Једна група политичких актера повезује тероризам са миграцијама, док друга ту везу углавном негира. Чињеница је да су се од почетка 2015. године само у Француској догодила 23 терористичка напада, а да тих напада има и у Немачкој, Великој Британији, Шведској, Белгији и Данској. Учесталост терористичких напада учинила је да их владајуће елите у развијеним земљама почињу представљати као нешто уобичајено и нормално. Нови француски председник је у својој изборној кампањи бирачим говорио да је „тероризам део свакодневице“ и да је он „цена која мора да се плати за мултиетничко и мултикултурно друштво“ (Вукоичић, 2017). Америчка телевизија CNN својевремено је објавила да се из Либије и Туниса у Европу, заједно са мигрантима, пребацују и припадници „Исламске државе“ („Раскршћа ТВ“, 28.05.2016). Медији пишу и о томе да је из кампа „Исламске државе“ на територији Сирије у току две и по године у Европу пребачено око 50 терориста, такозваних „спавача“ („Вечерње Новости“, 08.08.2017).

С обзиром на разmere и озбиљност мигрантске кризе, питање односа према имиграцији додатно је добило на тежини у земљама-дестинацијама. У већем броју њих јавиле су се или пак ојачале политичке странке које се противе политици владајућих елита која благонаклоно гледа на долазак великог броја миграната, третирајући мигрантску кризу као готово искључиво хуманитарно питање. Кандидат антиимиграционе Слободарске партије замало је изгубио у другом кругу председничких избора у Аустрији 2016. године; кандидаткиња „Националног фронта“ учествовала је у другом кругу председничких избора у Француској 2017; у Шведској делује антиимиграциона Шведска демократска странка; „Алтернатива за Немачку“ се противи изградњи џамија у Немачкој; у Холандији се културном утицају ислама супроставља „Партија за слободу“, итд. Антиимиграционе странке припадају десном политичком спектру и од стране својих политичких противника бивају често етикетиране као „популистичке“.

Групама сукоба које смо горе навели могли би се још додати и сукоби међу самим мигрантима у избегличким камповима и на другим местима, а можда и још неки. Листа није затворена, што је чињеница која нам говори колико су садашње миграције бремените друштвеним сукобима.

### **Социолошка анализа сукоба: О чему треба водити рачуна?**

Тешко да наведени сукоби представљају у историјском смислу нешто ново, али то не значи да они не треба да буду анализирани (између осталог) и на социолошки начин. При томе, ваља имати на уму да увиди које нам нуди социолошка традиција, пре свега дела Георга Зимела (Simmel), Луиса Козера (Coser) и Ралфа Дарендорфа (Dahrendorf) не ретко иду против доминантних здраворазумских гледишта, оних која преплављују странице штампе, пуне електронске медије, али и публикације које претендују на то да буду научног карактера. Стога је главни противник социолошке анализе свих друштвених сукоба, па тако и оних повезаних са мигрантском кризом, идеолошка „магла“ која их окружује и наткриљује и тако омета њихово ваљано разумевање.

Зимелова тврдња да су сукоби „облик друштвености“ (Simmel, 1904) изгледа многим парадоксална, док се не потруде да схвате њену суштину и значај. Сви друштвени ентитети на нужан начин садрже сукобе; без сукоба не би било никакве препознатљиве друштвене структуре. Ослањајући се управо на ову Зимелову тврдњу, Козер је могао да напише читаву књигу о функцијама друштвених сукоба (Koser, 2007), доказујући да сукоб нипошто није само рушилачки елемент, већ да он има и своју „грађевинску“ димензију када се ради о друштвеним односима: сукоб повлачи јасне границе између друштвених ентитета, ствара савезништва, успоставља друштвене односе где их до његовог избијања није било, итд. Истовремено, сукоб је у тесној вези са друштвеним променама: структурне друштвене промене често се рађају управо из сукоба.

Један од основних налаза, који се чини тако очигледан, јесте да у сваком сукобу постоје две стране – не три, не пет страна, него само две (Simmel, 1904; Koser, 2007; Dahrendorf, 1959). Актера може бити много више, чак веома велики број, али стране су увек само две. Ово је посебно важно за разумети због праксе да се као посредници у сукобу покушавају наметнути они актери који заправо заступају једну од страна. То такође важи и за „миротворце“ који силом покушавају успоставити мир, а у суштини ратују за рачун једне од страна, са намером да сукоб добију. За ово последње важи правило: ко се у сукоб укључи, тај се укључује на једној од страна: нема и не може бити „треће“, тобож „неутралне“ стране. Отуд се питање идентификације актера и страна у сукобу заиста поставља као истраживачко, а његов практичан резултат може бити и проналажење актера који заиста могу бити посредници у решавању датог сукоба.

Најчешће, сукоб је средство за постизање неког циља, остваривање неког интереса. Козер је правио разлику између реалистичних сукоба, тј. оних

који се воде око неког ресурса (економског, политичког, културног) којег не могу да добију обе стране и нереалистичних сукоба, тачније оних код којих је сукоб циљ сам по себи, јер доноси нпр. смањење напетости и фрустрације (Kozar, 2007). Из претходног, између осталог, следи да је узрок сукоба редовно спор око нечега реалног, а не осећање непријатељства, које се тако често оптужује као узрок. Осећање непријатељства (мржње и сл) заправо је пратећи елемент друштвеног сукоба – са њиме сукоб добија на интензитету, али и више од тога: оно га заправо на неки начин и омогућује, јер је незамисливо да, нпр. пуцате или испаљујете ракете на људе које сматрате вредним исто колико и себе. Напротив, да бисте то чинили, оног „другог“ морате гледати као мање вредног, „варварина“ или сл.

Пошто су друштвени сукоби у правилу реалистични, то значи да је у одређеним случајевима сукоб као средство заменљив, односно да се уместо сукобљавања може преговарати и компромисом решити спор. У случају да је сукоб нереалистичан по своме карактеру, њега није могуће решити на овај начин. Са друге стране, приказивање реалистичног сукоба као нереалистичног и одрицање рационалног карактера противнику заправо открива жељу да се у сукобу победи, а не да се он реши компромисом. Ово има велики значај за решавање сукоба, јер практично значи да решења сукоба не може бити само кроз инсистирање на „помирењу“ и на елиминацији непријатељских осећања. Да би сукоб заиста био решен и две стране „помирене“, неопходно је да се договор постигне око самог узрока, који је реалне природе (у облику некаквог ресурса).

С обзиром на то да представљају облик друштвености (у истој мери у којој и сарадња), сукоби нису нешто што је могуће у потпуности елиминисати из људског друштва. Другим речима, њих не можете уклонити, али зато неке од њих можете (барем привремено) решити (уз помоћ посредовања) или/и институционализовати („каналисати“, регулисати) и тако на минимум смањити њихову рушилачку димензију (Kozar, 2007; Dahrendorf, 1959). Ово је, примера ради, случај са сукобом политичких странака унутар демократског политичког система, или пак са синдикалним сукобима (штрајковима). Институционализација сукоба заправо значи или њихово замењивање као средства за решавање спорова, или пак постављање строгих правила њиховог вођења и то на начин који неће угрозити опстанак друштвеног ентитета. Друштвени системи се различито односе према сукобима: неки их негирају, неки признају њихово постојање и настоје да их регулишу. У правилу, ови први ризикују избијање једног, одлучног сукоба који може да разруши читаво друштво, док су други стабилнији јер не дозвољавају нагомилавање тензије и незадовољства.

Међутим, институционализација сукоба је могућа само када се ради о споровима који се не тичу односа који су од фундаменталног значаја за неки друштвени ентитет. Уколико се спор води око питања који задиру у саме основе друштвеног консензуса, онда регулација сукоба мало значи и не може да буде ефикасна. Отуда исход оваквих сукоба редовно не бива компромис, него победа једне од страна или потпуни нестанак датог друштвеног ентитета.



Социолошки увиди које смо овде истакли, баш као и сукоби које смо претходно „излистали“, нису једини на овом пољу. Њих једноставно сматрамо полазним при анализи било ког друштвеног сукоба, па тако и оних сукоба који су повезани са савременом мигрантском кризом. Уколико се сада, имајући у виду укратко представљена социолошка сазнања, осврнемо наш главни проблем, отварају се многобројна питања на која је неопходно одговорити ако желимо да разумемо његову друштвену суштину: Које друштвене функције и на које начине врше сукоби повезани са мигрантском кризом? Да ли они граде неке нове друштвене односе? Да ли стварају нова савезништва? Да ли воде до некаквих друштвених промена и којих? Како се актери ових сукоба распоређују у односу на стране у сукобу? Ко може да буде посредник у тим сукобима? Који ресурси су предмет спорова због којих се сукоби воде? Које ресурсе актери сукоба поседују и да ли их и како користе? Има ли овде лажних миротвораца, који заправо делују као учесници сукоба? Има ли међу овим сукобима нереалистичних сукоба? Које интересе следе њихови актери? Да ли је сукоб као средство постизања циљева и остваривања интереса заменљив, барем код неких сукоба везаних за мигрантску кризу? На које начине своју улогу овде остварује осећање непријатељства? Има ли покушаја да се негира реалистичан карактер набројаних сукоба? Како различита државно организована друштва на њих реагују? Да ли је могућа њихова институционализација? Који се од њих тичу споредних питања, а који самих темеља друштвеног поретка?

Наведена питања могуће је поставити и из угла појединих актера сукоба повезаних са мигрантском кризом. На тај се начин могу добити социолошка сазнања применљивог карактера у односу на неке конкретне интересе, која затим могу бити операционалисана у облику одговарајуће политике према сукобима повезаним са мигрантском кризом. Србија и највећи део српског народа налазе се на транзитном подручју, а бројна дијаспора у земљама дестинације миграција које крећу из делова Азије и Африке, те су зато на различите начине укључени у ове сукобе које смо овде поделили на неколико група. Иако је велики мигрантски талас који је ишао преко наших простора заустављен 2016. године, балканска рута за кретање миграната није у потпуности затворена („Вечерње Новости“, 10.08.2017), док многи од скоро три милиона избеглица које бораве у Турској вероватно нису одустали од намере да стигну до развијених земаља ЕУ. У тим условима, социолошка анализа положаја и улоге Србије и српског народа у сукобима повезаним са мигрантском кризом могла би да допринесе креирању ефикасне политике у смислу остваривања српских националних интереса.

## Литература:

1. Vukoičić, Jelena (2017): Evropa, multikulturalizam, terorizam, „Srpska analitika“, 23.05.2017.
2. Castles, Stephen (2003): Towards a Sociology of Forced Migrations and Social Transformation, *Sociology*, Volume 37 (1), 13-34.
3. Cenderello, Alessandro at al. (2016): *Managing the EU Migration Crisis. From Panic to Planning*, EYGM Limited, <http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-managing-the-eu-migration-crisis/%24FILE/ey-managing-the-eu-migration-crisis.pdf>, pristupljeno 11. avgusta 2017.
4. Dahrendorf, Ralf (1959): *Class and Class Conflict in Industrial Society*, Stanford University Press.
5. Matthee, Heinrich (2015): *Europe's Migration Policies in Crisis*, Al Jazeera Centre for Studies, <http://studies.aljazeera.net/mritems/Documents/2015/8/19/2015819121438303734Europe%20and%20Immigration.pdf>, pristupljeno 11. avgusta 2017.
6. Kozer, Luis (2007): *Funkcije društvenog sukoba*, Novi Sad, Mediterran Publishing.
7. Neumayer, Eric (2005): Bogus Refugees? The Determinants of Asylum Migration to Western Europe, *International Studies Quarterly*, Vol. 49, No. 3, 389-409.
8. Parkes, Roderick (2015): European Union and the Geopolitics of Migration, *UIpaper* No. 1, Swedish Institute of International Affairs, <https://www.ui.se/globalassets/butiken/ui-paper/2015/european-union-and-the-geopolitics-of-migration---rp.pdf>, pristupljeno 11. avgusta 2017.
9. Simmel, Georg (1904): Sociology of Conflict, *American Journal of Sociology*, Vol. 9, pp. 490-525, 672-689, 798-811.
10. Trocaire (2015): European Migration Crisis: Failing Policies, Fatal Journeys, <https://www.trocaire.org/sites/default/files/resources/policy/migration-policy-briefing-2015.pdf>, pristupljeno 11. avgusta 2017.

## Остали извори:

1. „Вечерње Новости“, 26.12.2016: Чешка неће муслиманске мигранте, <http://www.novosti.rs/%D0%B2%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B8/%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D0%B5%D1%82%D0%B0.479.html:641820-Ceska-nece-muslimanske-migrante>, pristupljeno 11. avgusta 2017.
2. „Večernje Novosti“, 08.08.2017a: Kurc: Moramo zatvoriti sve migrantske rute, <http://www.novosti.rs/%D0%B2%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B8/%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D0%B5%D1%82%D0%B0.479.html:679673-Kurc-Moramo-zatvoriti-sve-migrantske-rute>, pristupljeno 11. avgusta 2017.
3. „Večernje Novosti“, 08.08.2017b: „Spavači“ prešli balkansku rutu? <http://www.novosti.rs/%D0%B2%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B8/%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D0%B5%D1%82%D0%B0.479.html:679732-Spavaci-presli-balkansku-rutu>, pristupljeno 11. avgusta 2017.
4. „Večernje Novosti“, 10.08.2017: „Zatvorena“ balkanska ruta ipak otvorena za izbeglice, <http://www.novosti.rs/%D0%B2%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B8/%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D0%B5%D1%82%D0%B0.479.html:680019-Zatvorena-balkanska-ruta-ipak-otvorena-za-izbeglice>, pristupljeno 11.08.2017.
5. ECHO Factsheet (2016): Syria crisis, February, <http://reliefweb.int/report/lebanon/echo-factsheet-lebanon-syria-crisis-echo-february-2016>, pristupljeno 11. avgusta 2017.

6. „Kurir“, 26.08.2016: Orban diže novi zid prema Srbiji: Protiv migranata još jedna ograda na granici, <http://www.kurir.rs/planeta/2415139/orban-dize-nov-zid-protiv-migranata-jos-jedna-ograda-na-granici-sa-srbijom>, pristupljeno 11. avgusta 2017.
7. “Newsweek Srbija”, 28.10.2016: Turska ne želi NATO u Egejskom moru: Traže prekid misije presretanja migranata, <http://www.newsweek.rs/migrantska-kriza/78561-turska-ne-zeli-nato-u-egejskim-moru-traze-prekid-misije-presretanja-migranata.html>, pristupljeno 11. avgusta 2017.
8. „Nova srpska politička misao“, 18.05.2016: Češka odbija kvote za migrante – spremna da tuži EU, <http://www.nspm.rs/hronika/ceska-odbija-kvota-za-migrante-spremna-da-tuzi-eu.html>, pristupljeno 11. avgusta 2017.
9. OECD (2015): Is this humanitarian migration crisis different? Migration Policy Debates, Number 7, <https://www.oecd.org/migration/Is-this-refugee-crisis-different.pdf>, pristupljeno 11. avgusta 2017.
10. „Politika“, 18.05.2016: Grčka policija bacila suzavac na migrante tokom protesta, <http://www.politika.rs/scc/clanak/355312/%D0%93%D1%80%D1%87%D0%BA%D0%B0-%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%86%D0%B8%D1%98%D0%B0-%D0%B1%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%BB%D0%B0-%D1%81%D1%83%D0%B7%D0%B0%D0%B2%D0%B0%D1%86-%D0%BD%D0%B0-%D0%BC%D0%B8%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B5-%D1%82%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D0%BC-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B0>, pristupljeno 11. avgusta 2017.
11. „Raskršća TV“, 28.05.2016: CNN: Sve više džihadista stiže u Evropu sa migrantima, <http://raskrsca.tv/index.php/2016-01-20-10-59-45/7138-cnn-%D1%81%D0%B2%D0%B5-%D0%B2%D0%B8%D1%88%D0%B5-%D1%9F%D0%B8%D1%85%D0%B0%D0%B4%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B0-%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%B6%D0%B5-%D1%83-%D0%B5%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BF%D1%83-%D1%81%D0%B0-%D0%BC%D0%B8%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B8%D0%BC%D0%B0>, pristupljeno 11. avgusta 2017.
12. Trocaire (2015): European Migration Crisis: Failing Policies, Fatal Journeys, <https://www.trocaire.org/sites/default/files/resources/policy/migration-policy-briefing-2015.pdf>, pristupljeno 11. avgusta 2017.

## MIGRANT CRISIS AND SOCIAL CONFLICTS

**Summary:** A part of the reason why the migrant crisis is an event (process) media, scientists, politicians and “ordinary” people have been all talking about is the fact that this crisis has been followed (and provoked) by a series of social conflicts. The intention of the authors is a modest one: to itemize the social conflicts linked in some way with the migrant crisis (without the goal to offer the full list), as well as to present a few important sociological insights concerning social conflicts, which should be a starting point of future research of social conflicts linked to the migrant crisis. The authors especially point out the fact that the proper understanding of conflicts is a key precondition of their resolution.

**Key words:** conflict resolution, migrant crisis, social conflicts, sociology of conflict